

**Iosephi Vicecomitis Ambrosiani Collegii Doctoris
Observationes Ecclesiasticæ In quo [!] de Antiquis
Baptismi Ritibus, ac Cæremonijs agitur**

Visconti, Giuseppe

Parisii, 1618

Cap. 16. Baptizandorum nomina ca ordine, quo scripta erant, recitari solita, post recitationem baptizandos ad Episcopum manu ductos: ingentem hominu[m] vtriusque sexus multitudinem ad videndum ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-64585](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-64585)

applicatum est ltb. 6. rational. Diuinor. Offic.
ia. de 4. fer. hebdom. 4. Quadragel. qui, hanc
ponissimum rationem fuisse, scribit, vt nobis
applicaretur eos, qui in huius vitæ mortalis sta-
tio viriliter se gerunt, die illo nouissimo, quo
vniuersum genus humanum ad vitam reuo-
cabitur, & Christus de czelo ad iudicia exer-
cenda descendet, in dexa beatorum parte,
qui autem indecore, muliebriter, effeminate-
ve quidpiam fecerint, in sinistra damnatorũ,
eterni vel præmio, vel supplicio, collocatum
sunt. quæ ratio quamuis à nullo antiquiore scri-
ptore literis prodita fuerit, eiusmodi tamen
est, vt ex insigni officina prodiisse videatur.
quare eam nostris literis tractasse, non erit,
opinor, indecorum.

*Baptizandorum nomina ea ordine, quo scripta erant,
recitari solita, post recitationem, baptizandos ad
Episcopum manu ductos, ingentem hominum
vtriusque sexus multitudinem ad videndum
confuuisse, & de sacra concione ad eam habita.*

CAP. XVI.

Rursus, ne qua in viris baptizandis, aut
mulieribus confusio oriretur, nemo ad
baptisum vltro sine singulari nominatione
accedebar. Quippe erant apud clericos certi
libri, & tabulæ, in quibus baptizandorum no-
mina sigillatim scripta erant eo ordine, quo
quisq; suum nomen ad Episcopum detulisset.

*Baptizan-
dorum no-
mina in ta-
bulis scrip-
ta erant.*

Quare, cum baptisimi tēpus apperebat, dicitur
 contenta voce singulorū nomina de tabula
 citabant: &, prout quisque nominatus fuerat
 vel prior, vel posterior accedebat. Ita etiam
 significare voluit S. Dion. Areop. c. de Bapt. c. 1.
 inquit: *virum ad se portari iubet, cuiusque sacerdos
 quis ex tabula professionis eam, & spem veniens
 hic quidē ad aquā a sacerdotibus ducitur, ad Ebra-
 che manum ab eis manu ductus. Hierastus autem
 loco superiori stans, cum rursus sacerdotes ad aquam
 Hierarcha manus, eius, qui initiatur, nomen con-
 runt, ter quidem illum demergit. Cui S. Basilus
 rthoritas mirē consentit in ea, quam scilicet
 baptismum Exhortatione, dum eius celebra-
 tis cognationem quandam, & congruentiam
 cum Paschatis die aduersus legnes, & lux
 tis sacramentum in aliud subinde temperate
 ferentes, admirabili spiritus vehementia
 quitur: quod tempus, inquit, magis cognationem
 quam Paschales dies? quod ea lux resurrectionis
 mumentum quoddam existat. Baptisimi namque
 resurrectionem facultas quadam, arreptaque est
 surrectionis ergo gratiam in die resurrectionis accipi-
 mus. quamobrem Ecclesia suos procul alta vocat
 uocas alumnos, ut, quos olim parturit, tunc panis
 lacte sana eruditionis fide catechumenus evocet
 cibi firmioris degustatione, institutoque perfecti
 bore. Vbi alumnorum nomine catechumenus
 intelligi, ex verbis parturit. & catechumenus
 quæ mox subdit, colligi potest: & cibi firmioris
 institutioque perfecti mentionem ad baptismum
 referendam esse, operis titulus, & antecessor-
 tium, ac subsequentiū ratio ostendit. Extr-*

Vocaban-
 tur nomine
 ad baptis-
 mum.

ibi dem disertis verbis eandem consuetudi-
nem docet. nam manumissionis ritum, & so-
lemnia cum Baptismi caeremoniis conferens,
ait: si enim hominum seruus esses, & libertas omni-
bus proponeretur, nonne ad constitutum diem insti-
tutus venires; quin aliam quoque, extremam seruorū
legem, pro liberatione omnis infuturum infamiae, ac
probris libenter subires. Postquam vero te seruum non
nominum, sed peccati ad libertatem praeco vocat, ut
in seruitute soluas, ac Angelorum consorti, ciuemq;
facias: nondum esse tempus hac dona excipiendi cau-
tetur: Vbi quod praecoris mentio fit, non sic in-
telligere oportet, ut quilibet ex profano or-
dine vocandi officio functus fuerit. Verum
propter similitudinem, quae cum manumissio-
ne, in qua praecoris adhibebantur, baptismo
intercedit, ea vox usurpata est; cum persuasiss-
imum esse debeat, vocandi curam clericis de-
mandatam esse: nō minus quia rei dignitas ita
postulare videbatur: quam quod in priori S.
Basilij auctoritate Ecclesia, id est, vir in Eccle-
siastica dignitate constitutus vocasse dicitur: &
baptizandorum nomina de tabella à clericis
recitata esse, alibi probatum est. Quo modo
autem ad Episcopum accederet, ipsi ne seipsis,
an à clericis, vel susceptoribus ducti, haud sane
difficile dictu est. Nam S. Dionys. Areop. loco
supra citato, eos, qui per baptismū Christi cor-
pori coniungi, atque eius membra effici cupie-
bant, ad Episcopum, seu sacerdotem à clericis
manu ductos fuisse, tradit his verbis: *ad aquam à
sacerdotibus ducitur, ad Hierarcha manus ab eis ma-
nuduclus.* Contemplator vero in eum locū, id

Cap 1.2

Manus du-
cebantur
ad Episco-
pum.

muneris susceptori attribuit hoc pacto: *hanc*
est preclari, sanctique ordinis simulacrum, et
ego, eius, qui accedit, pudor, et eorum, quae ad
ment, explorata, certa que cognitio, quae sua ad
ficem ferentis sponso rem habet diem. Denique
 Cretenfis in Orat. 4. Gregor. Nazianz. Divi
 sij vtique testimonio vsus, omilla singula
 ductoris mentione, ipsam adducendi consue-
 tudinem in hunc modum exequitur: *in*
nostro ortu, quemadmodum sacerrimus Dionysius
quit, ad sacerdotem quidem is adducitur, qui
tuali regeneratione donandus est. Ex quibus colligi
 potest, parum interfuisse, an ab vno, an ab al-
 tero ducerentur. Huius vero mysterij figura
 quaedam imago in nostra redemptione
 defuit. Nam Christus, cum a cruce ad sepul-
 chrum duceretur, hoc significauit: scribit
 S. Cyrillo Hierosolymitano catech. 1. myste-

Figura du-
cendi ad E-
piscopum.

ad baptizan. Postea deducebamini ad sanctum
uini baptismi lauacrum, quemadmodum Christus
Cruce ad destinatum sepulchrum ducebatur. Cuius
 etiam iam vulgatio est, quam vi a nobis

Causa, cur
ducerent
ad Episco-
pum.

rursus demonstranda; quae profecta est a cer-
 muni Theologorum placito, quod homo
 turæ suæ vi ad Christum accedendo non est
 sed potentiore auxilio, Dei nimirum indige-
 quæ res in ipso ministri, aut susceptoris di-
 potissimum cernitur. Adeo in rebus sacris
 diuinis discreta vtriusque sexus communis
 obseruatione, & amore apud veteres fuit.
 ius cum videndi causa, quippe rerum
 rum imprimis auida mortalitas est, & grati-
 simo cæremoniarum aspectu, quali patet
 quodam

spectu, quasi pabulo quodam, oculorum acies
 quilibet fatigata reficitur) tum vero etiam,
 preterita veteribus Christianis charitate, bap-
 tizandorum studium oratione, ieiuniis aliisque
 Christianæ pietatis exercitationibus fouendi
 gratia, omnis pene multitudo in Ecclesiam
 confluxebant. Adeo ut Cyrillus Hierosolymi-
 tanus catech. 2. mystag. de baptizandorū con-
 stantia, quod in oculis omnium sine pudore
 velibus exueretur, plenus admirationis ex-
 clamavit: *O rem admirandam: nudi fuistis in con-
 spectu omnium, & non vos pudebat.* Quod opti-
 me callens B. Basilius, Hebræum medicæ artis
 professorē, qui ex reddita sibi, præter ordinem
 naturæ, sanitate, Christiana sacra capeffendi
 occasionem nactus erat, toto populo spectan-
 te, Christo lucrari voluit: sicut Amphilochius
 de vita ipsius narrat: *surgensque venit in sanctam
 Ecclesiam, & sub aspectu totius populi baptizavit
 eum cum omni domo illius.* Et in Clodouei Fran-
 corum regis baptisate, cum, intercepto à po-
 puli multitudine clerico, chrisma ad inungen-
 dam deesset, nulli vnquam aditus ad illud ca-
 piendum patere potuit. Ex quo factum est, ut
 S. Rhemigij precibus, pro impetrando à Deo
 chrismate, opus fuerit. Ita enim Hincmarus
 Ecclesiæ Rhemenfis Archiepiscopus in vita ip-
 sius scribit: *cum vero peruenissent ad baptisterium,
 ceteris, qui chrisma deferrebat, à populo est interceptus,
 ut ad fontem venire nequiverit. sanctificatio
 autem fonte, nitu divino chrismate defuit. Et, quia
 propter populi pressuram vlli non parebat Egressus
 ecclesiæ, vel ingressus, sanctus Pontifex, oculis,*

Baptismo
 intererat
 populus, &
 quare.

T t

ac manibus protensis in caelum, cepit tacite orare
 lachrymis. Et ecce subito columba nuda in dextera
 culit in rostro ampullula, chrismate sancto repleta.
 Quae res apertissimè demonstrat, ad Chlothe-
 baptismum pene infinitos homines conce-
 se: quia secus afferendi chrisomatis facultas
 rico adempta non esset: nec S. Rhenigi
 ces desiderata fuissent. Seuerus vero Alexan-
 drinus lib. de bapuf. solennibus orationibus
 quas sacerdotis nomine pro baptizandis
 adhibet, populum conceptis verbis respon-
 tem inducit. Et Deus dedit Pontifex Episc.
 Gordian. Hispalen. Eccles. Episcop. quae habet
 tur apud Gratian. decret. part. 2. cau. 30. cap.
 1. cap. 1. nonnullos, propter populi multitu-
 nem, quae baptismo intererat, in seueris
 suos è lauacro suscepisse, meminit huius
 peruenit ad nos Diaconus vestra sanctitatu
 lam deferens: quod quidam viri, & mulieres
 rito sabbato Paschali die, pra magna populorum
 cursu, nescientes proprios filios suscepissent ex fonte
 sancto. Praeterea in Ordine Romano, cum ba-
 ptismi ritus commemorat, scriptum est in
 die Sabb. S. adstante omni clero, & populorum
 cunctu fontis. tum Albinus Flaccus lib. de Dico-
 Offic. cap. 19. de Sabb. Pasch. baptismalium
 consecrationem referens ait: tunc pontifex
 spargit cum manu de ipsa aqua super populum.
 mum ad S. Augustini, Deodati, & Alipij ba-
 ptismum multi conuenere; vt verus pater
 Ecclesia S. Augustini declarat. Et B. Carolus
 vir nunquam sine singulari praconio
 nandus, eo libro vere aureo, qui *Alia*

Mediolanensis inscribitur, populum modo ad baptismi caeremonias sua praesentia cohonestandas, modo ad eas pie, devote que intueudas, subditis aeterni praemij facibus impellit. Vt non minus mirandum sit, sanctissimo viro, intermissam consuetudinem reuocare, fuisse cordi, quam veteres aut instituisse, cum nota esset, aut institutam religiose coluisse.

De precibus, & psalmis in baptismo olim recitatis, & de veteri versus orientem solem baptizandi consuetudine.

CAP. XVII.

Verum, vt finem habeat libet, preces, & psalmos in baptismi administratione recitari solitos, & veterem versus orientem solem baptizandi ritum paucis complectar: non quia testimoniis, vel autoritatibus caream: sed ne in rebus tritis comprobandis plus aequo laborasse videar. In primis autem repetenda sunt, quae ex S. Greg. Pontifice supra citavi; cum de veteri in Paschate, & Petrecoste baptizandi consuetudine dictum est. vbi & sequentes preces, seu lectiones habentur: *lectio libri Genesis. Noe, cum quinquaginta esset annorum, Deus, qui Ecclesiam tuam semper gentium vocatione multiplicas, concede propitius, vt, quos aqua baptismatis abluis, continua protectione tuearis; & multa alia legimus, quae varios psalmos, & preces recitatas fuisse, declarant. Nec dubito, quin cum iisdem conueniant*

Li. 2. c. 197
Psalmi, &
preces in
baptismo
recitaban-
tur: eaque
consuetu-
do etiam
nunc apud
nos, & A-
thiopes du-
rat,

